

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVI

CELOVEC, PETEK, 27. MAREC 1981

ŠTEV. 13 (2012)

Gospodarske težave je treba premagovati v skupnih prizadevanjih sosednjih dežel

Živimo v času, ko gospodarstvo pretresa huda kriza. Celo državna podjetja propadajo, kar povzroča večjo brezposelnost. Tudi Koroška iz te krize ni izvzeta, čeprav se še vedno lahko ponaša s prirastkom turizmu, se nekaterim industrijskim obratom majejo temelji.

V senci te krize, se odvijajo številne gospodarske prireditve, med njimi celovski sejmi „Gast 81“, namenjen turizmu in gastronomiji in sejmi „Alpe-Adria“ v Ljubljani. Prireditelji obeh sejmov polagajo veliko važnost na mednarodno sodelovanje, zlasti sosednjih dežel v prostoru Alpe-Jadran, ker prav v tesnem sodelovanju vidijo možnosti za premostitev gospodarskih težav.

Seveda na sejmih gre oz. je v glavnem šlo za pogajanja in sklepanje kupnih pogodb, ki so dovoljene v okviru kontingentov, kakor za propagando med široko publiko.

Razgovor o manjšinskem šolstvu

V sredo popoldne je bil na deželnem šolskem svetu v Celovcu drugi razgovor med zastopniki deželnih šolskih oblasti ter predstavniki ZSO in NSKS. Tudi drugi razgovor je bil posvečen odprtim vprašanjem manjšinskega šolstva, na katere sta osrednji organizaciji opozorili v vlogi konec novembra. Zastopniki Slovencev so med drugim ponovili predlog za zmanjšanje števila učencev na razred, predlagali so dopolnilno izobraževanje za učitelje dvojezičnih šol ter izrazili željo, da dobita obe osrednji organizaciji predhodno vse zakonske osnutke glede dvojezičnega šolstva. Zastopniki deželnih oblasti so poudarili načelno pripravljenost, da posredujejo slovenske želje pristojnim organom, vendar pri večrajšnjih pogovorih ni prišlo do konkretnih dogovorov. Obe strani pa sta poudarili pripravljenost, da se tudi še v prihodnje pogovarjata o odprtih vprašanjih dvojezičnega šolstva.

Kreisky kritizira Reagana

Ponovno se je Kreisky oglasil k vprašanju pravic palestinskega naroda. V intervjuju za madžarsko partijsko glasilo Nepszabadsag je izjavil, da so „izjave, v katerih je predsednik Reagan nedvoumno podprl Izrael, netaktične: Palestinski problem je vsekakor osrednji bližnjevzhodni problem, kar danes priznava tudi evropska skupnost.“

Kreisky je poudaril, da danes ni drugega priznanega predstavnika palestinskega naroda razen PLO, in da mora Izrael zavreči zastarele nazore glede izbiranja partnerjev pri pogajanjih mizah, če si Izrael resnično želi miru. Kreisky, ki je postal govornik evropskih interesnih skupin glede Bližnjega vzhoda, pa je pozval tudi PLO, da „ne bi smela biti gluha za pobude in pogajanja“ in da bi morala spremeniti tudi stališče do Izraela. Spremembe političnih stališč v tem svetovnem žarišču so v prvi vrsti odvisne od pripravljenosti Izraela, da opusti svojo napadalno in kolonialno politiko.

Vendar pa so sejni najboljši prognostični instrumenti gospodarstva, katerim prav zdaj, v času krize, posvečajo mnogo pozornosti. Tudi ni skrivnost, da je previdnost pri mednarodni menjavi blaga tem večja in da vsak od trgovskih partnerjev želi prodati več kot drugi. V tem oziru so predstavniki jugoslovanskega oziroma slovenskega gospodarstva ob letošnjem informativnem razgovoru zastopnikom koroških javnih občil jasno povedali, da želijo gospodarsko sodelovanje s Koroško oziroma z Avstrijo še povečati, kar z drugimi besedami pomeni izenačiti blagovno izmenjavo med obema državama. Slednja pa je trenutno taka, da Avstrija izvaža mnogo več v Jugoslavijo, kot pa Jugoslavija v Avstrijo. Celotna blagovna izmenjava med državama znaša skupno 685 milijonov dolarjev, pri čemer jugoslovanski delež znaša le 170 milijonov dolarjev, ostalo pa gre v korist Avstrije. Seveda pri tem ne gre prezreti, da je, kar zadeva turizem v Jugoslaviji, gost iz Avstrije na drugem mestu. Povedati pa je treba tudi, da je – posebno na Koroškem – gost iz Jugoslavije tisti, ki domala napolni vsa zimska letovišča.

In če se povrnemo na sejemsko

blagovno izmenjavo, le-ta med Koroško in Slovenijo skupno znaša 70 milijonov dolarjev. Pri tem je bilo naglašeno, da Slovenija želi povečati obseg izvoza na tem področju, kakor tudi sprostitvev tozadevnih predpisov, ki dopuščajo izmenjavo samo nekaterih dobrin. Zato je Slovenija na letošnjem sejmu „Gast 81“ preusmerila tudi svojo razstavo na produkte živil, ker prav na tem področju vidi številne možnosti za sodelovanje s Koroško, zlasti v obmejni regiji.

Toda ob vsej pripravljenosti, ki ob takih priložnostih pronica v javnost, pri čemer ji ne odrekamo iskrenosti, je pot do konkretnih akcij, zlasti tistih, ki zadevajo južno Koroško, vedno dolga. Mnogokrat pa jih zavrejo elementi, ki z gospodarstvom nimajo kaj opraviti, ampak so taki, ki v kakršnemkoli sodelovanju vidijo „nevarnost“ za deželo.

Kljub temu pa moramo zapisati, da se sodelovanje med Slovenijo in Koroško le razvija. Da imajo pri tem sejni kot je „Gast 81“ v Celovcu in „Alpe-Adria“ v Ljubljani, pomembno vlogo v širjenju gospodarskega sodelovanja med sosednjimi deželami. To pa je zdaj silno potrebno in v korist vseh.

Poplave v vzhodnih predelih Jugoslavije

Pomladansko naraščanje ravni rek ogroža v vzhodni Jugoslaviji številna polja in naselja. Najbolj naraščajo reke Donava, Sava, Tamiš in Tisa. Pričakujejo, da bodo reke v naslednjih dneh še nadalje naraščale. Za Savo pri Beogradu pričakujejo rekordno višino 725 centimetrov, po uradnih podatkih je Sava dosegla svojo najvišjo raven leta 1940 s 715 centimetri.

Po poročilih iz sosednje države se je do srede tega tedna borilo nad 20 občin z naraslimi vodami. Poročajo, da gre v prvi vrsti za na-

raslo talno vodo in da tokove velikih rek dosedaj še obvladajo z nasipi. Poplavljeni so okoli 60.000 hektarjev polj, v neposredni nevarnosti pa je še 40.000 hektarjev in blizu 3.000 stanovanjskih hiš. Nad 1000 družin so morali evakuirati. Tudi v glavnem mestu Beogradu so poplavljeni številni mestni okraj, tako da je bilo potrebno razglasiti deloma posebno stanje in mobilizirati razne zaščitne organizacije. V ogroženih področjih so izvedli tudi cepljenje proti nalezljivim boleznim.

119 držav podpisalo konvencijo o odpravi vseh oblik rasnega razlikovanja

Desetletje boja proti rasizmu in rasnemu razlikovanju se nagiba h koncu. Čez tri leta bo desetletje, ki ga je Organizacija združenih narodov namenila boju za odpravo vseh oblik rasnega razlikovanja, zaključeno. Kljub temu v teh letih ni bilo doseženega tistega cilja, katerega si je OZN zastavila na začetku. Na to je bilo opozorjeno tudi na zadnji generalni skupščini svetovne organizacije. Prejšnje nedeljo pa so na sedežu OZN v New Yorku počastili mednarodni dan boja za odpravo rasnega razlikovanja po vsem svetu.

Ob tej priložnosti je generalni sekretar OZN dr. Kurt Waldheim povedal, da marsikje po svetu diskriminacija temelječa na rasi, barvi kože, verovanju in narodnosti, še vedno obstaja v različnih stopnjah in je nadalje poudaril, da politična stabilnost ne bo mogoča vse dotlej, dokler bodo narodom odrekane njihove osnovne človeške pravice. Generalni sekretar je tudi menil, da v mednarodnem sodelovanju ni mogoče napredovati, dokler ne bodo spoštovane skupne potrebe, pravice in težnje vseh narodov in ras, zato je pozval k slovesni obvezi v prid takšne

družbe, v kateri bodo vsi narodi živeli na osnovi resnične enakosti.

Čeprav je ta boj težak in pri nekaterih državah v svetu za to še ni razumevanja, je doslej 119 držav že podpisalo mednarodno konvencijo o odpravi vseh oblik rasnega razlikovanja. S tem sprejetjem pa se je vključil stroj, ki nepristransko nadzoruje izvajanje sprejetih določil. Na slovesnem srečanju na sedežu svetovne organizacije so potem še mnogi govorniki poudarili pomembne vloge Združenih narodov v boju proti kolonializmu in za enakopravne odnose v svetu, brez izkoriščanja, dominacije in novih oblik odvisnosti. Pri tem so prednjačili govorniki nevrščenih držav, ki so se sklicevali na sklepe nedavne ministrske konference nevrščenih v New Delhiju.

Nad dvajset predsednikov držav in vlad – med njimi tudi Jugoslavija – je ob mednarodnem dnevu boja proti rasnemu razlikovanju poslalo svetovni organizaciji poslanice, ki jih bodo v New Yorku objavili kot dokumente generalne skupščine OZN.

Obsežen načrt o sodelovanju med Slovenci v Italiji in Italijani v Jugoslaviji

Prejšnji teden je komisija za odnose s tujino Unije Italijanov iz Istre in z Reke zasedala v Kopru in proučila dosedanje priprave za srečanje obmejnih narodnostnih skupnosti iz Jugoslavije, Italije, Avstrije in Madžarske, ki bo predvidoma septembra letos v Gorici v organizaciji slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Med pogovori je med drugim prišlo tudi do predloga, da bi na letošnjem srečanju morali obravnavati vrsto konkretnih vprašanj, s posebnim poudarkom na šolsko stvarnost teh štirih narodnostnih skupnosti. Ob tej priložnosti so tudi poudarili, da je bilo sodelovanje med Unijo Italijanov iz Istre in z Reke in Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo, doslej zelo plodno in je iz leta v leto bogatejše. Sogovorniki so sklenili, to sodelovanje v letošnjem letu še poglobiti, posebno na umetniško-kulturnem področju. Tako bo med drugim krožek pesnikov, pisateljev in likovnikov Unije Italijanov povabil nekatere slovenske umetnike na skupne prireditve, ki jih bodo pripravili v Rovinju, Ljubljani in Zagrebu. Člani komisije so tudi sporočili, da bo novi italijanski veleposlanik v Beogradu Pietro Calamia uradno obiskal nekatere občine v Istri ter občini Reko in Koper, kjer bo obiskal najvidnejše predstavnike imenovanih občinskih skupščin, srečal pa se bo tudi s predstavniki Unije Italijanov iz Istre in Reke, ob tej priložnosti pa bo obiskal tudi najpomembnejše ustanove italijanske narodne skupnosti na tem območju.

Iz navedenega je razvidno, da odnosi med narodnimi skupnostmi oz. med obema deželama potekajo v čedalje bolj intenzivnih stikih in da se v to sodelovanje vključuje tudi uradna Italija. Vse to pa je nenazadnje sad tesnih kulturnih stikov med narodnimi skupnostmi tako v Jugoslaviji kot med slovensko narodno skupnostjo v Italiji, ki s tem dejansko tvori živ most povezanosti med narodi.

Težnje, da bi narodnim oziroma jezikovnim manjšinam priznali enakopravnost, ne obstojajo le pri prizadetih manjšinah v Italiji, marveč se za to zavzemajo tudi razna napredna gibanja in vidne osebnosti kulturnega življenja te dežele. Tako je skupina intelektualcev, med katerimi so Francesco Albertoni, Giorgio Bassani, Eugenio Montale, Jiri Pelikan in drugi, poslala predsednikoma obeh vej parlamenta in italijanskim političnim silam poziv, naj čimprej odobrijo zakon, ki bi uredil določila 6. člena ustave o zaščiti manjšin.

V pozivu poudarjajo, da so jezikovne razlike pričevanje vrednot in raznolikosti kulturnih tradicij, ki jih je treba zaščititi. Sadržavljajnom, ki jim italijanščina ni materin jezik, je treba zagotoviti ustrežna sredstva in jim zagamčiti kulturno identiteto, ne da bi jih osamili, kot to predvideva 6. člen ustave in mednarodni sporazum o političnih in družbenih pravicah, ki ga je odobrila generalna skupščina OZN leta 1966.

Aktivnost intelektualcev in drugih slojev prebivalstva v Italiji, ki se zavzemajo za pravice manjšin, zlasti tistih, ki nimajo nobene zakonske zaščite, je vsekakor razveseljiv pojav, ki prizadetim dviga moralno, odgovorne pa poziva k dejanjem.

Napovedujejo visoko brezposelnost še najmanj 10 let

Kriza podjetja Funder in gospodarske težave številnih drugih avstrijskih podjetij opozarjajo na to, da Avstrijo ne moremo gledati kot otok blaženih. Brezposelnost niha okoli 3 in 4 %, v posameznih regijah pa do-

seže celo nad 10 odstotkov, tudi Koroška je pri tej statistiki kot navadno „na repu“ Avstrije.

V veliki meri je avstrijsko gospodarstvo povezano z gospodarstvom držav evropske skupnosti, za katero napovedujejo, da se nezaposlenost tudi v naslednjih 10 letih ne bo pustila odpraviti. Pa tudi sosednje vzhodne države so v težkih gospodarskih škripceh.

V šestdesetih letih je bila brezposelnost v državah EGS najnižja, v 9 državah članicah je znašala brezposelnost leta 1960 2,5 milijona ljudi. (to je bilo 2,5 odstotka aktivnega prebivalstva). V prvi polovici sedemdesetih let je brezposelnost narasla na 4,4 odstotka, leta 1975 pa je dosegla že 5,6 odstotka. Medtem ko je leta 1978 bilo v deželah EGS brez dela 6 milijonov ljudi, ocenjujejo da jih je bilo 1980 že okoli 7,6 milijona. V sedanjih okoliščinah pa ni mogoče govoriti o upadanju brezposelnosti, saj je v posameznih šibkejših državah narasla brezposelnost že nad 10 odstotkov. V gospodarsko močnejših državah je brezposelnost bolj rasla, vendar pa se lažje prilagajajo krizi. Strokovnjaki pričakujejo, da bo brezposelnost dosegla še ostrejši štadij, vendar bo polegla v desetih ali petnajstih letih. Vse to pa ne more ostati brez posledic tudi za avstrijsko gospodarstvo.

IZ OBČNEGA ZBORA SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE:

Kritično do lastne dejavnosti

Na nedeljskem občnem zboru na Radišah je podal tajnik Joži Mečina poročilo Slovenske kmečke zveze, v katerem je orisal delovanje zveze od zadnjega občnega zboru, ki je bil 26. marca 1977 v Celovcu. Tajnik Joži Mečina je povedal, da je delovanje vsebovalo v prvi vrsti izobraževanje in informiranje podeželskega prebivalstva, kakor je to bilo določeno tudi na zadnjem občnem zboru.

Strokovno poučna zborovanja, ki so upoštevala krajevne potrebe, so bila med drugim v Železni Kapli, kjer je bilo govora o aktualnih problemih gorskih kmetov in o načrtovanju gozdnega gospodarstva. V Globasnici so na podobnem zborovanju obdelali vprašanja davkov, stvarnega zavarovanja in krajevno ustreznih sort koruze in žita. Pri Katniku v Svatnah nad Šentjakobom, kjer je bil navzoč tudi šentjakovski župan, so obravnavala

njeno, da delo v bodoče ne sme ostati omejeno na izobraževalno dejavnost. V poročilu je nadalje povedano: Procesi na agrarnem področju, ki imajo za posledico nadaljnje krčenje agrarnega področja narekujejo in zahtevajo nove pristope in oblike dela SKZ. Poleg izobraževalne dejavnosti, katero bi kazalo postaviti v širši sklop načrtnega izobraževalnega dela Zveze slovenskih organizacij, bo morala SKZ v bodoče s svojimi

strani agrarnega področja. Znano je, da je Raiffeisnova zveza dosegla svoje velikanske razsežnosti prav z razvijanjem vertikalne integracije, to je z vstopom v blagovne procese med proizvajalci in potrošniki. Tudi naša Zadruga zveza bi morala najti širši vstop v blagovne tokove znotraj države in predvsem v Avstrijo in Jugoslavijo. Take dejavnosti Zveze slovenskih zadrug bi imele pozitivne ekonomske efekte ne samo za zvezo samo, marveč za naše agrarno področje kot celoto. Organiziran vstop v tokove z agrarnimi proizvodi in v predelavo kmetijskih surovin bi potegnil za seboj tudi aktivnosti SKZ, ki bi take pobude Zadruga zveze podprla z organizacijskimi in strokovnimi pristopi.

Znano je, da je Jugoslavija uvoznik klavne in pasemske živine, prav tako je znano, da je v Sloveniji veliko povpraševanje po konjih haflingerjih. Menjava z agrarnimi proizvodi med Avstrijo in Jugoslavijo pa sigurno zajema še nadaljne surovine in končne proizvode. Vstop Zadruga zveze v te blagovne tokove bi ustvaril možnosti za organizirano proizvodnjo kmetijskih artiklov in za prodajo le-teh preko zadruga trgovske mreže.

SKZ bo morala v bodoče razvijati aktivnosti tudi na področju novih proizvodnih dejavnosti. Med drugim mislim na rejno ovc, ki v primernih pridelovalnih pogojih lahko predstavlja pomemben faktor za povečanje dohodkov iz kmetijske proizvodnje.

To je nekaj misli, s katerimi sem hotel opozoriti na možnosti bodočega delovanja SKZ ki presega okvir dosedanjega strokovnega izobraževanja in organiziranih strokovnih kontaktov s kmetijskimi proizvajalci v Sloveniji.

Brez doma bosta imela nova odbora SKZ odgovorno nalogo, da v bodoči program delovanja SKZ vneseta tiste elemente, ki po eni strani zagotavljajo strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje našega kmečkega človeka, po drugi strani pa oblike dejanske podpore pri organizaciji kmetijske proizvodnje in prodaji kmetijskih proizvodov.



li vprašanje ocenitve in odškodnine pri razlastitvah, kar je aktualno zaradi gradnje karavanskega predora. V Zmotičh v Ziljski dolini je bilo v ospredju predavanja pravilna živinoreja in pravilno gnojenje. V Podravljah je organizirala SKZ tečaj za varjenje, tehnične službe za traktorje pa je pripravila v Podravljah, Šmihelu, Globasnici in Pliberku. V Šentjakobu, Šmihelu, Globasnici in v Pliberku je bil organiziran prelet poljskih škropilk.

Na programu pa sta bili tudi dve strokovni ekskurziji v Slovenijo, kjer je veljalo zanimanje proizvodnji mleka, izdelavi kmetijskih strojev ter proizvodnji hmelja.

Samokritično je v poročilu ome-

pobudami in akcijami segati na področje vključevanja kmetijstva v organizirane širše gospodarske procese. SKZ bo morala v bodoče dajati pobude za take akcije tako v Gospodarskem odboru ZSO kakor tudi Zvezi slovenskih zadrug. Konkretno mislimo na skupne pristope z Gospodarskim odborom ZSO in Zveze slovenskih zadrug k reševanju problemov, ki kmeta slej ko prej najmočnejše bremenijo, gre za prodajo kmetijskih proizvodov ali pa za potrebe predelovalne industrije v takih akcijah bi SKZ lahko prevzela funkcijo organizatorja kmetijske proizvodnje in strokovno službo. Kot rečeno bodoče gospodarske akcije ne smejo puščati ob

AKH brez konca...

Čeprav so Avstrijci že samih črk — AKH — do grla siti, ostajajo te črke za prihodnje mesece gotovo še naprej v ospredju avstrijske politike — in to ne brez vzroka. Saj je bilo šele pred kratkim objavljeno poročilo dunajskega kontrolnega urada, debelo približno 1000 strani, iz katerega je razvidno, da je škandal okoli gradnje dunajske splošne bolnice še večji, kot je bilo doslej znano. Ni več v ospredju korupcija posameznih (vodilnih) uradnikov, direktorjev in menežerjev, marveč popolna nezmožnost prizadetih politikov, da bi tako velik projekt sploh imeli pod kontrolo. Tako je v omenjenem poročilu zapisano, da so leta in leta zidali brez načrtov...

Ni treba več zapisati, kaj so ob tem projektu, nastalem 1965(!) zasluzili — deloma legalno, deloma pa tudi ilegalno — skoraj vsi višji sodelavci, od arhitektov do občinskih uradnikov. Vse to je verjetno znano že iz televizije in dnevnega tiska.

Opozicija zahteva zdaj politične posledice, ob tem pa si sama ni jasna, kakšne naj bodo. Svobodnjaki zahtevajo odstop celotne dunajske vlade po zgledu podobnega primera v Berlinu pred nekaj meseci. Ljudska stran-

ka si očitno ni enotna, kaj naj zahteva; tako Mock včasih terjaja odstop kanclerja Kreiskega, drugič spet mednarodno kontrolo nadaljnje gradnje bolnišnice, predsednik dunajske ljudske stranke Busek pa se osredotoča na župana Gratzja in finančnega referenta Mayerja in zahteva razpis novih volitev za dunajsko občino, v upanju, da se bo izkazal kot veliki zmagovalec. Ta zahteva po novih volitvah postaja iz dneva v dan močnejša, zlasti ker jo podpira tudi tako imenovani neodvisni tisk, ki se je doslej v zgodovini v takih in podobnih trenutkih vedno izkazal kot najvažnejši zaveznik konservativnih strank v Avstriji. To naj nikakor ne pomeni, da hočemo omalovaževati krivdo socialistov ob tem škandalu, vendar je treba resnici na ljubo dodati, da se je gradnja tega megalomanskega projekta začela v času vlade avstrijske ljudske stranke in da so tudi zastopniki medicine — predstojniki raznih oddelkov dunajske klinike — sokrivi pri finančnih težavah. Imeli so glavno besedo pri opremljanju nove bolnice in pri izbiri lege in odločali so o zdaj tako spornem vprašanju, ali naj bo nova bolnica zgrajena kot stolp ali pa po

sistemu paviljonov. Tako so torej odgovorni za trenutni monster. Trenutno tarnanje opozicije ima torej močan priokus Pilatovega umivanja rok...

Kakšne bodo konec koncev dejanske politične posledice, to bo odločitev socialistov samih. Kreisky je zamrmljal, da bo za to osebno poskrbel, da škandal tudi v SPO ne bo ostal brez političnih posledic. Androscha se je že znebil (zato tudi zvezna vlada ni več tarča opozicijskih napadov), ostaja pa vprašanje, ali se bo hotel znebiti tudi Gratzja in kako močna je Gratzjeva politična pozicija med dunajskimi socialisti. Gotovo je trenutno samo eno: da se je krog možnih Kreiskyjevih naslednikov zmanjšal za novo osebo — kajti kot zveznega kanclerja si Gratzja politično gotovo ni več mogoče predstavljati. In če govorijo posamezni socialisti o možnosti novih volitev na Dunaju in o vprašanju, kdo naj bi v tem primeru vodil socialiste, je vedno pogosteje slišati ime Helmuta Zilka, trenutnega kulturnega referenta dunajske občine. V prihodnjih tednih bo za take špekulacije verjetno še več priložnosti in časa.

PISMO IZ AMERIKE

Avstrijski valček strahov

New York, ZDA — Koroški Slovenci ste pred kratkim dobili v svoji pravilni oceni tistih sodržavljancev, ki še vedno paradirajo s kljukastimi križi na prsih in povezujejo svojo vnemo za izizvalno nacionalistično marširanje tudi s ciničnim odrekanjem vaših neodtujljivih pravic, močnega zaveznika v osebi bivše avstrijske državljanke, ki je sploh ne poznate. Njena knjiga je pravkar izšla pri svetovno znani ameriški založbi Viking z naslovom „Valček strahov“ — Ghost Waltz — in pripoveduje na 244 straneh v prvi vrsti o tem, da avtorica do svojega šestnajstega leta, ko se je poslovila od Avstrije in prišla v Ameriko, sploh nikoli ni slišala o nacističnih grozotah iz druge svetovne vojne, o gestapovskem genocidu, kacetih in množičnih plinskih in drugih umorih. V Ameriki je potem pred televizorjem in ob številnih knjigah ugriznila v „sad spoznanja“ in se zavedla, da je v vojnih in povojnih letih rastla kot hči očeta nacističnega policista in esesovca.

V spominu se ji je po vsem tem času prebudil razgovor s tem avstrijskim očetom, ki se delno glasi:

„Zakaj je bila vojna?“

„O tem nočem govoriti.“

„Si s plinom ubijal Jude?“

„Če hočeš zapustiti moj dom za zmeraj, in prav zdajle — samo ponovi, kar si pravkar rekla...“

V svojih ameriških letih je Ingeborg Day (zadnje ime ima po svojem tukajšnjem možu) izgubila iz svoje podzavesti tudi to, da jo nekaj obrača zoper Jude, ki jih je v New Yorku, kjer je poklicno zaživela novo življenje pod streho založniških hiš, zelo veliko. Iz njenega otroštva so se v njej prebudile in privrele na dan celo nacistične pesmi, kot je Horst Wessel, in za nameček še v izraziti avstrijski jezikovni intonaciji. Zdi se, da se je že dolga leta mučila s temi strahovi iz svojih mladih dni, ki jih je nevede nosila v sebi kakor klico grde bolezni, dokler se ni izpisala na listih te svoje ameriške knjige; z njimi se je dokončno odpovedala vseh vezi s svojim avstrijskim domom, ki je imel nacistično zgodovino že pred Hitlerjevimi priključkom Avstrije.

Vprašanj, ki jih ponuja ta neprijetna knjiga z avstrijskim ozadjem, je seveda na pretek. Neal Ascherson — sodelovalec londonskega časopisa „The Observer“ — je zapisal v New York Times Review of Books iz tega tedna (v številki z dne 5. marca 1981, na str. 28–30), da bi poznavalna razglašena utegnili imeti svoj začetek v Avstriji, ker je tam „narodna zvest kratkoročno odvrгла časovno obdobje od ‚Anschlusa‘ pa tja do prihoda ruske armade z nagonsko spretnostjo, s kakršno zavrže kuščar svoj rep, kadar zgrabijo za njega čeljusti roparskega napadalca...“

O kratkem dialogu, ki sem ga posnel iz knjige, pa pravi s primesjo rahle ironije, da vsebuje prav „neavstrijska vprašanja“. In dalje beremo: „Dobro vzgojeni otrok iz (avstrijske) generacije, v katero spada Ingeborg, bi moral čutili, da po takšnih stvareh ne vprašaš kar naravnost...“

Isti avtor je porabil tudi precej papirja, da je „pojasnil“, zakaj je v Avstriji toliko Avstrijcev odšlo v nacistične vrste.

Kot vidite, ta knjiga ne prinaša nobenih vzpodbudnih besed za botre sodnega škandala okrog oprostite sina in hčerke bivšega gauleiterja Rainerja, nič hvale za heimatdienstovce, ali kakor se že imenujejo ti klanovci pri vas na Koroškem, in tudi nič in spet nič za vse druge nasprotnike mirnega sožitja vseh avstrijskih narodnostnih skupin. Rojeno Avstrijko Ingeborg mučijo v Ameriki nacistični strahovi, ki so se naselili v njej pred kakšnimi štiridesetimi leti na avstrijskih tleh. Zdaj se jih javno otepa kot strašnih besov iz svoje čudne avstrijske mladosti, to pa dela na svoj poseben način, ki je zelo učinkovit v angleškem svetu. (Viking in NYT ne prineseta v svojih tiskih karsibodil!) V svoji knjigi zahteva zase in menda tudi za vse druge Avstrijce svojih let vso resnico o krivdi njenega očeta in njemu enakih.

Knjiga „Valček strahov“ bi bila primerna za nemško izdajo v Klagenfurtu, ki tako pogostokrat, kot to beremo v vašem cenjenem tedniku, nikakor ne more biti nestrpnežem tudi Celovec. Mogoče bi s takole knjigo v roki koroški uniformiranci, ki se še vedno radi postavljajo s hitlerjanskimi medaljami (glejte: tudi na našem kontinentu, onstran morja, gledamo svarične fotografije, ki jih objavljate z njihovih „zborovanj“!), malo manj korakali, obesili nase manj in manj tiste stare šare in sedli za pogovorno mizo z vami kot sodobni, civilizirani državljani. Dajte pa vam želim še več takih knjig, kot je opisana izdaja iz New Yorka. Slovenski narodni manjšini bodo ti svetovni teksti z resnico o Avstriji v oporo, vašim nacionalističnim nasprotnikom in ujetnikom zloglasne preteklosti pa v ponovno sramoto povsod tam, kjer berejo takele umestne obsodbe v angleščini — to pa pomeni dandanes že vse celine sveta.

Lep rojaški pozdrav vsem bralcem slovenskega tiska na Koroškem in drugod po Avstriji!

Ivan Dolenc

Namišljeni zdravnik v kulturnem domu

Mladi igralci iz Šent Primoža so se predstavili z novo naštudirano igrano Hansa Weigla Namišljeni zdravnik. Ta igra, ki je nekakšna parodija na vsemogočnost psihoanalitikov in psihiatrov, je izzvala analitiko v polni dvorani kulturnega doma.

Celotna komedija sloni več ali manj na eni sami osebi. Mladi zastopnik zavarovalne družbe, ki si s svojo zgovornostjo odpre vrata v hišo bogataša Vandermeena in pa v srca cele družine, je „žrtev“ nespoznanih. Vsi ga imajo za slavnega psihiatra Hladnyja. Prisiljen igrati zdravnika, mimogrede ozdravi vse člane družine različnih psihozo, ki to pravzaprav niso, kvečjemu želje in misli povprečnega človeka, ki se jih v „normalni“ družbi sramuje. Z zdravo pametjo in človečnostjo si pridobi zaupanje, kljub temu pa mu naposled nihče noče verjeti, da je v resnici samo usluž-

benec zavarovalnice. Tako je prisiljen, da svoje medicinske talente na željo vseh prisotnih razvija naprej — in ozdravi celo psihiatra.

Marko Marko, domači režiser „Danice“, je predstavo zasnoval v skladu s tekstom lahko in sproščeno, tudi scenška oprema je njegovo delo. Nosilno vlogo Harryja Holta je zelo prisrčno in prepričljivo odigral Tone Wakounig, Maks

mladeniško navihanostjo odigral mladega Vandermeena. Jozi Krasnik je dovolj komično odigral „normalnega“ zdravnika.

Pretežno domača publika je z navdušenim aplavzom nagradila igralce in režiserja. Razveseljivo je videti, kako priljubljena je ta zvrst kulturnega udejstvovanja med ljudmi.

Vsi vemo, da imamo povsod do-



Wuttje je bil nezaupljivi in vendar tako naivni gospod Vandermeena, kot njegova žena je blestela že rutinirana igralka Micka Hobel, Marica Wakounig je zelo dobro podala mlado intelektualko, ki ima v vsej družini še jasno glavo in kot taka pripravlja mlademu „zdravniku“ težke ure. Erika Hobel je bila odlična in preprosta služkinja Mi-mi, Franci Polcer mlajši pa je z

volj nadarjenih igralcev, večino društev pa tare problem, katerega „Danica“ na srečo nima — problem režiserjev. Centralne organizacije naj v pospešeni meri razmišljajo o tem, kako usposobiti čimveč domačih ljudi, ki bi lahko prevzeli ta del kulturne dnevnosti v svojih društvih.

S. B.

Slovensko prosvetno društvo
„Danica“ v Šentvidu v Pod-
juni vabi na
komedijo
**VESELI DAN ali
MATICSEK SE ŽENI**
v soboto 4. aprila 1981 ob
20. uri v kulturnem domu
„Danica“ v Šentprimožu.
Gostuje odrska skupina SPD
„Radiše“
Prijatelji odrske umetnosti
prisrčno vabljani!

Zanimiva razstava

Pod naslovom „Srednjeveško naselje Otok pri Dobravi“ je Narodni muzej v Ljubljani prejšnjo sredo v razstavi ARKADE odprl zanimivo arheološko razstavo pričevanja o nastajanju slovenskih mest. S to razstavo pridelatelj želi prikazati slovenski javnosti rezultate večletnih arheoloških raziskovanj na tem najdišču. Razstavo sta znanstveno zasnovala dr. Vinko Stribar in dr. Vida Stare, ki sta najdišče na Otoku tudi raziskovala.

Razstava obravnava, razen pregleda drobne materialne kulture iz časa 10.–15. stoletja, tudi probleme, ki so povezani z nastankom in razvojem urbaniziranega naselja. V okviru naselbine so odkrili stenojanske in kulturne objekte, grobišče, glavno tržno cesto, razne delavniške objekte in ostanke rimskega in srednjeveškega pristanišča.

Naj tu naglasimo, da je odkrivanje srednjeveškega naselja iz časa po letu 1000, v Sloveniji razmeroma mlada usmeritev in izjemno dogajanje na srednjeevropskem prostoru. Zato so izsledki slovenskih arheologov pomemben prispevek k poznavanju srednjega veka. Posebno pozornost so na razstavi posvetili deležu, ki ga ima slovenska kultura zgodnjega srednjega veka pri formiranju kulturne in civilizatorične tvornosti v času razvitega fevdalizma.

Ljubitelji arheoloških raziskovanj in tozadevnih izsledkov priporočamo, da si razstavo, ki bo odprta do 20. maja letos, ogledajo. Za obiskovalce so organizirana tudi strokovna vodstva in sicer ob sredah ob 16.30 uri, po predhodnem obvestilu pa so za večje skupine vodstva možna tudi izven navedene časa. Ob vodstvih prikazujejo tudi izdelovanje keramike na lončarskem kolesu.

Mestno gledališče ljubljansko praznuje

Mestno gledališče ljubljansko letos slavi 30-letnico obstoja. To je lep jubilej, posebno zato, ker ta gledališka ustanova, kljub svoji mladosti lahko gleda na izredno bogato bero uprizorjenih del. MGL je bilo ustanovljeno leta 1949, da nadaljuje tradicijo frontovskega gledališča, redno pa je pričelo delovati leta 1951. Svoj zastavljeni cilj MGL povsem izpolnjuje, namreč, da s svojimi predstavami zajame kar največ publike.

Če na kratko pregledamo statistiko ene same sezone, potem ni treba posebej naglašati dosežke MGL, kajti v sezoni 1979/80 je MGL imelo skupno 216 predstav na velikem odru, 37 krat je ansambel bil v gosteh na drugih odrih, 19 predstav je bilo za otroke, 27 predstav pa so v MGL uprizorili drugi ansambli, v celotni sezoni pa so naštel na 110.000 obiskovalcev. Jubilejno gledališče ima okoli 10.000 redno vpisanih obiskovalcev. To pa tudi že potrjuje, da v mestnem gledališču uprizarjajo kvalitetne predstave in z dobro izbranim repertoarjem, ki privablja gledalce iz vseh slojev prebivalstva in to ne samo iz

Ljubljane, marveč tudi iz drugih krajev Slovenije in celo iz zamejstva. Tako v MGL uprizarjajo dela mednarodno priznanih avtorjev, hkrati pa razvijajo domačo dramatik, saj prav ta ustanova izvaja največ slovenskih avtorjev.

Direktor MGL, Sergej Vošnjak, je ob jubileju te slovenske gledališke ustanove med drugim dejal, da jubileje praznujejo na različne načine, za nekoga na primer pomeni priljubljenost, da proslavlja, za drugega obveznost, oceniti doseženo in razmišljati kako in kaj naprej. Da so se pri MGL odločili za drugo: manj slaviti, posvečati več pozornosti skrbi in prizadevanjem za jutrišnji dan. Tako se je MGL posrečilo v teh 30 letih pridobiti širok krog obiskovalcev in tako skrbeti za njihovo določeno izobrazbo, za oblikovanje njihovih vrednostnih kriterijev.

Mestnemu gledališču ljubljanskemu za jubilej čestitamo tudi koroški Slovenci in želimo, da bi s svojim ansambлом slavilo še mnogo umetniških uspehov in pri občinstvu želo tako široko naklonjenost kot doslej.

Izšlo je Koroško mladje 41

Kljub notranji krizi — povzročilo jo je nesoglasje med Klubom mladje in uredništvom — revija redno izhaja. Po novem (od številke 37 naprej) se revija imenuje Koroško mladje. Pri tem je prišlo do osipa nekaterih sodelavcev. O vzrokih krize je bralce dovolj jasno informiral uredništvo Koroškega mladja, nepristransko opazovalcu pa ni težko ugotoviti da je pri celi zadevi šlo več ali manj za to, kdo nastopa kot lastnik revije in da so v ozadju tudi ideološka trenja. To pa v bistvu ni poglobljeno, saj revija izhaja, čeprav je zaradi tega včasih trpela njena raven. Razveseljivo pa je, da Koroško mladje pod novim imenom izhaja tudi v novi, sodobni notranji in zunanji opremi in je s tega vidika brez dvoma doživela lep napredek.

V Koroškem mladju 41 Florjan Lipuš objavlja novo poglavje proznega dela Pevci in pogrebci; Janko Messner pod naslovom Latinske kunštnje objavlja cikel satiričnih pesmi oziroma variacij; isti avtor potem še piše o težavah z nekimi vrhom, priobčil pa je tudi Besede slovesa gimnaziji za Slovence, ter zapis o razstavi Tadeja Lapinskega v Slovenjem Gradcu in v Beljaku. Pravtako je s prozo zastopan Kristi-

jan Močilnik, njegov prispevek Čevlji in visoke pete je pisan v satiričnem tonu. Z novimi pesmimi pa so zastopane Jožica Čertov, Olga Vouk in Maja Haderlap. Tokrat kot gosta Koroškega mladja, revija predstavlja slikarja Karla Müllerja in pesnika Hansjörga Zaunerja, čigar pesmi je v slovenščino prevedla Olga Vouk. S tem pa smo na kraju navajanja avtorjev in njihovih prispevkov v Koroškem mladju 41. Tu seveda ne moremo in si tudi ne lastimo ocenjevanja umetniške kakovosti posameznih proznih in pesniških besedil, ker to prepuščamo bralcem revije.

Da je revija v težavah, potrjujejo tudi Smernice za revijo mladje v katerih uredniki že v podnaslovu vabijo k sodelovanju slehernega rojaka, ki mu je na Koroškem kaj do lastne literarne revije. Upajmo, da bodo objavljene smernice naletele na odmev, da bo revija lahko služila svojemu namenu. To brez dvoma vsi želimo, da revija ne bi zapadla v svoječasne nekolegialne izpade proti nekaterim koroškim avtorjem, ki imajo zaradi tega do revije gotovo nek zadržan odnos.

Jubilej Naših razgledov

Naši razgledi, štirinajstnevnik za politična, gospodarska in kulturna vprašanja — glasilo, ki izbaja v okviru Časopisno gospodarskega podjetja Delo, slavi jubilej izida 700. številke in vstopa v trideseto leto izhajanja. To je za časopis vsekakor ugleden jubilej, posebno, če si prizadeva biti zrcalo časa in kljub temu aktualen sopotnik kulturnih, znanstvenih in družbeno političnih dogajanj doma in po svetu. Da to Naši razgledi so, potrjuje velika razširjenost tega glasila, zlasti med slovensko inteligenco.

Kako si Naši razgledi prizadevajo izpolnjevati svojo nalogo, so uredniki zapisali v jubilejni številki, ko med drugim pravijo: Skratka, na Naše razglede je mogoče gledati kot na rezultanto in odsev pojmovanj, razpoloženja in doživljanja tistega dela slovenske inteligence, ki dela na univerzi, v znanosti, v kulturi in sploh v sferi duhovnih dejavnosti. Pri tem so ta pojmovanja, razpoloženja in odsev objektivnega družbenega položaja tega dela inteligence in zlasti objektivnega družbenega položaja tistih dejavnosti, ki se jim posvečajo. Posebnost tega dela izobražencev je namreč ta, da imajo radi to kar delajo, da njihovo delo ni samo služba in vir dohodka marveč tudi to, da v takoimenovanem prostem času stiki z dejavnostjo ali stroko ne „ugasnejo“. Ko taki ljudje nastopajo v Naših razgledih, pišejo tako ali drugače prizadeto. Zato so NR občasno živahni, polni upanja, projektov, idej in seveda tudi bolj ali manj izrazito kritični, občasno pa deprimirani, demoralizirani in zato tudi „akademiški“, poročevalski (češ, po belem svetu je pa drugače) in recenzijsko obarvani.

Iz tega kratkega citata je razvidno, kako uredniški odbor, posebno pa uredniki z glavnim urednikom Bogdanom Cepudrom na čelu prizadeto in vestno urejujejo Naše razglede, ki imajo približno 800 sodelavcev. Že sama podatek dokazuje, da so Naši razgledi živo in aktualno glasilo. Pri tem pa seveda ne gre prezreti dejstva, da Naši razgledi spremljajo tudi kulturno politično dogajanje Slovencev v zamejstvu in to ne samo žurnalistično, ampak znanstveno in plemenično. Seveda tudi ni treba posebej naglašati, da v Naših razgledih pogosto pišejo tudi naši pisci, in da je član uredniškega odbora tudi naš rojak dr. Avguštin Malle, ki v tem kolegiju tolmači položaj Slovencev na Koroškem.

Uredništvu Naših razgledov ob jubileju izida 700. številke in ob vstopu v tretje desetletje izhajanja, tem potom izražamo naše čestitke in želimo, da bi to glasilo tudi v prihodnje uspešno posegalo v kulturno politično dogajanje celotnega slovenskega kulturnega prostora.

V Ljubljani predstavljen „Dunajski bidermajer“

V okviru kulturnega sporazuma med Avstrijo in Jugoslavijo, je prišlo do nadaljne konkretizacije na področju kulturne izmenjave med obema državama. Po predstavitvi slovenskih impresionistov pred dobrim letom na Dunaju, so v sredo 18. marca 1981 v prostorih Narodne galerije v Ljubljani odprli veliko razstavo „Dunajski bidermajer“.

Torej gre za obsežno predstavitev umetnosti avstrijskega glavnega mesta v času bidermajer, dobe ki se je začela nekako po dunajskem kongresu in zamrla z revolucijo leta 1848, vendar je mnogo teh umetnikov doživelo visoko starost in je njihova ustvarjalnost vplivala še v naslednje obdobje.

Razstavo, ki obsega 86 oljnih slik, številne grafike in risbe, izrazite primerke bidermajerskega pohištva, porcelana, namizne srebrnine in več primerkov ženskih oblek, je pripravila avstrijska Narodna galerija na Dunaju. Ob tej priložnosti je izšel tudi reprezentančen katalog v katerem je predstavljeno obdobje bidermajer na Dunaju. Slike je dala na razpolago Avstrijska galerija; tako so na razstavi zastopa-



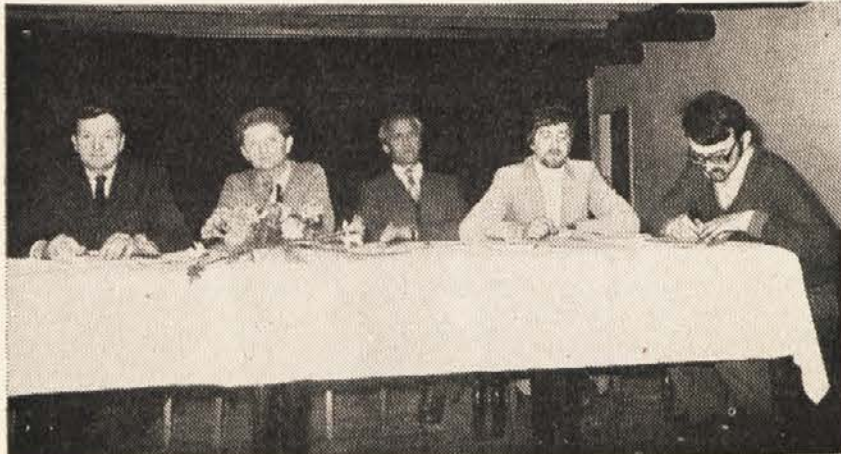
ni največji mojstri kot so Waldmüller, Fendi, Amerling, Danhauser, Rebell, Pettenkofen in drugi. Katalog je tiskan dvojezično — v slovenskem in srbohrvaškem jeziku — saj bo razstava iz Ljubljane potovala še v Beograd. Pri razstavi sodelujeta še dunajski Zgodovinski muzej in Avstrijski muzej uporabne umetnosti.

Zanimivost obsežne razstave o dunajskem bidermajerju je tudi v tem, da je prva te vrste in na Dunaju s prikrito zavistjo ugotovljajo, da bi razstavo kazalo prikazati tudi doma.

RADIŠE

Občni zbor Slovenske kmečke zveze in srečanje absolventov kmetijske šole

V nedeljo 22. marca je imela Slovenska kmečka zveza v kulturnem domu na Radišah svoj občni zbor in hkrati srečanje absolventov kmetijske šole v Podravljah. Te skupne prireditve se je udeležilo blizu sto ljudi, kar priča, da je bilo za nedeljsko prireditev veliko zanimanje. Udeležili so se tudi tajnik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser, predsednik Gospodarskega odbora ZSO dipl. inž. Franci Einspieler in zastopnik slovenskih kmetov v koroški kmetijski zbornici Ignaz Domej. Občni zbor je otvoril predsednik Slovenske kmečke zveze Jože Partl in med drugim menil, da ni treba objokovati tistih časov, ko je bila SKZ močno prisotna med našim ljudstvom. S tem je hotel predsednik povedati, da bo treba spet pljuniti v roke in kmetijsko organizacijo spraviti na pravi tir. Njegove besede niso zgrešile svojega namena, kajti na obrasih zborovalcev je bilo videti voljo, da se trenutno situacijo spremeni na boljše.



Iz poročila tajnika SKZ tov. Jožeja Mečine, ki ga objavljamo posebej na 2. strani, je razvidno, da se je v zadnjem času le nekaj naredilo ter da bo treba v bodoče zaradi krčenja agrarnega področja (vedno manj čistih kmetov) preiti k novim pristopom in oblikam dela SKZ, to je na vključevanje kmetijstva v organizirane širše gospodarske procese. Sploh bo morala SKZ v bodoče dajati pobude tako za akcije v Gospodarskem odboru ZSO kakor tudi v Zvezi slovenskih združenj.

V zelo živahni konstruktivni diskusiji je prišlo do izraza, da je treba med SKZ in ZSZ tesnejše po-

vezave ter v krajevne zadruge novih mladih ljudi. Tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser je menil, da je predelava hrane vedno bolj važen element in da igra kmetijstvo v svetovnem gospodarstvu vedno pomembnejšo vlogo. SKZ in ZSZ bi morali biti bolj povezani, kajti če bi bila ZSZ iniciativna, bi bil tudi gospodarski položaj našega kmeta ugodnejši. V zvezi s tem je tajnik predlagal, da SKZ povabi predstavnike ZSZ na razgovor. Dotaknil se je tudi narodno politične situacije in med drugim poudaril, da so pogajanja na deželni in zvezni ravni nujno potrebna, uspehi pa naj bi bili konkretni rezultati. V boju za naše pravice nismo sami, kajti za namo so demokrati večinskega naroda.

Slovenski zastopnik v koroški kmetijski zbornici Ignaz Domej se je zavzemal, da bi v kmetijskih šolah dvojezičnega ozemlja poučevali dvojezično ter izrazil željo, da bi na zborovanjih koroške kmetijske zbornice bil navzoč tudi slovenski tisk. Postavljena je bila tudi zahteva, da se v glasilu koroških kmetov „Kärntner Bauer“, za katerega tudi slovenski koroški kmetje prispevamo svoj delež (v obliki zborničnega prispevka), objavljajo slovenski članki. Kot že omenjeno je bila diskusija zelo ži-

vahna in plodna — skratka usmerjena samo enemu cilju, kako pomagati našemu kmetu v njegovem boju za svoj gospodarski in narodni obstoj.

Po soglasni razrešnici staremu odboru so bile volitve, kjer je bil sprejet predlog starega odbora, v okviru katerega je predsednik Jože Partl, prvi podpredsednik Ludvik Lesjak, drugi podpredsednik Nužej Wieser, tajnik Jože Mečina, blagajnik Rupej Reichmann. Razen Nužej Wieserja so bili vsi ponovno potrjeni. V novem odboru je cela vrsta mladih kmetov, predvsem absolventov kmetijske šole v Podravljah. Kot doslej tako bo predsednik nadzornega odbora tudi v bodoče Tone Krušič. Z novo pomlajeno garnituro so dobri izgledi, za poživitev dejavnosti slovenske kmečke zveze. Navdušenost zbranih kmetov oz. absolventov, da poživijo delo svoje stanovske organizacije je bilo pristno in plodno zaupanje v lastne sile. Po občnem zboru je bilo kosilo pri Taverju nato pa družabno srečanje absolventov kmetijske šole v Podravljah, katerega se je udeležilo izredno veliko mladih kmetov, mnogi tudi s svojimi soprogrami. Da bi bilo srečanje čim bolj privlačno, jim je domače SPD „Radiše“ priredilo lep kulturni spored s petjem. Tako sta nastopila moški pevski zbor pod vodstvom Stanka Wroliča in „Radiški fantje“, ki jih vodi Tomi Ogris. Oba sta v novi radiški dvorani, ki je zelo akustična, navdušila zbrano publiko, ki je pevce nagradila s aplovzom. Sledil je nastop instrumentalnega ansambla, ki je iz svojih glasbil izvajal prijete poskočne melodije.

V imenu absolventov kmetijske šole v Podravljah se je SKZ zahvalil eden najbolj požrtvovalnih iniciatorjev tega srečanja, Franci Kvežnik in poudaril, da so takšna srečanja zelo koristna, saj utrjujejo medsebojno tovarištvo in da jih bodo tudi v bodoče redno pripravljali.

Turska avtocesta

Na gorskem predelu Turske avtoceste se je promet v lanskem letu (1980) povečal za 23,6 odstotka. Nadaljnji dvig prometa pričakujejo tudi v letu 1981.

Letna statistika 1980 kaže zelo pozitiven rezultat tako glede števila vozil kakor tudi glede višine vnovčene cestnine.

Leta 1980 so našli 2.637.813 vozil, to je za 23,6 odstotka več kot leta 1979, ko so jih našli 2.133.970. Glavni delež frekvence vozil s 64,7 % je bil dosežen v glavni sezoni, od junija do vključno septembra; samo v juliju in avgustu je bil delež števila vozil 44 odstotkov. V ostalih mesecih, ki so prometno manj frekventirani, pa je bil delež od 3,3 do 6,5 odstotka, kar je pokazalo lahko tedenco dviganja prometa. Ta dvig pripisujejo dejstvu, da so cestnino za zimski čas nekoliko znižali.

Tudi v letu 1980 so prevladovali osebni avtomobili (91,9 %), katerih število se je v primerjavi z letom 1979 zvišalo za 25,3 %.

Dohodki so se v primerjavi z letom 1979 zvišali od 310 milijonov šilingov za 20 odstotkov na okroglo 32 milijonov šilingov. Kljub temu razveseljivemu rezultatu pa je omenjena vsota samo del listega dolga, ki znaša na leto 1,68 milijarde šilingov.

Turska avtocesta pa bo še atraktivnejša, ko bodo letos poleti odstranjene še nadaljnje zapreke (v predorih Ofenu in Hiefler ter v Fritzbachtal-u pri Hüttau).

Pismo Našemu tedniku

V „Našem tedniku“ št. 12, 19. marca 1981, ste poročali na 4. strani o občnem zboru Kluba slovenskih študentov na Dunaju.

Ker nekatere trditve v omenjenem članku ne odgovarjajo dejstvom, prosim, da objavite v prihodnji številki to pismo.

Kot zastopnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem je spregovoril na občnem zboru Kluba slovenskih študentov na Dunaju tajnik Zveze slovenskih organizacij, Feliks Wieser. V svojem govoru nisem rekel, da pogajanja in razgovori ne pomenijo nič, če nista v ozadju borbenost in borba. Rekel sem, da Zveza slovenskih organizacij podpira pogajanja na deželni in zvezni ravni. Vendar morajo biti doseženi konkretni rezultati. Zato mora pogajanja spremljati aktivno narodno-politično delo na terenu.

Kar se tiče akcijske enotnosti, sem poudaril, da je akcijska enotnost v zadevah člena 7 med obema organizacijama nujno potrebna in to kljub temu, da imata obe osrednji organizaciji do proslavljanja dr. Franceta Cigana in drugih idejnopoličnih vprašanj različne poglede. Ni pa res, da bi izjavil, da morajo slej ko prej ostati idejnopolične in ideološke razlike, kot to piše Naš tednik.

dipl. inž. Feliks Wieser

sekretar Zveze slovenskih organizacij

Boljše perspektive prizadetim

V našem življenju je mnogo ljudi, ki so prizadeti — nekateri telesno, drugi duševno itd. Vsi pa imajo seveda pravico, da se jim ustvari normalno življenje, kot vsem drugim. Zelja teh prizadetih ljudi je, da bi delali in posnemali zdrave ljudi — skratka da bi se integrirali v človeško družbo. V ta namen se je na Koroškem že mnogo storilo, tako da je Koroška v avstrijskem merilu glede pomoči prizadetim na prvem mestu. Na Koroškem imamo sedaj tri ustanove oziroma delavnice, kjer imajo prizadeti priložnost vključiti se v življenje, ki ga doživljajo oz. imajo zdravi ljudje. Pod vodstvom posebno za to izšolanih ljudi, se prizadeti učijo montaže, predelave lesa itd. Za mlajše delujejo posebni otroški vrtci in pa posebne šole, kjer so v oskrbi specializirani pedagogov. Kot nekoč, ko je skoro vsaka tretja kmetija imela v svojem krogu kakšnega prizadetega, ki pa je bil popolnoma integriran v družino (seveda so bile tudi izjeme, kjer se je takšne „Hausstocke“ izkoriščalo in so imeli žalostno in težko življenje), tako sedaj dežela skrbi, da se prizadetim pomaga kjerkoli je to le mogoče (integrira v delovni proces). Letos je po celem svetu leto prizadetih. In prav zaradi tega je še posebno pomembno tem

jal, da je ta metoda integriranja, ki so jo prvič v Avstriji uvedli na Koroškem, edinstvena in naj bo za vzor ostalim deželam v Avstriji, skratka model, po katerem se bo treba ravnati.

V okviru skupne akcije družbe za zdravstveno pedagogiko in družbe za prizadete, ki se prizadevata prizadetim olajšati življenje, je bilo deželni Koroški oziroma pristojnemu referentu, deželnemu svetniku Rudolfu Gallobu izrečeno priznanje, češ da je problem prizadetih v dobrih in pravih rokah. Deželni svetnik Gallob je tudi napovedal, da bodo poslopje šole za gasilce v St. Ruprechter Straße preuredili v delavnico za prizadete, kjer bo imelo okrog 80 oseb odlične možnosti dela in razvoja.

Jugoslovani na Lhotse

Pred dnevi je jugoslovanska alpinistična odprava odpotovala z letalom v Nepal, kjer ima v programu v himalajskem pogorju preplezati do sedaj še deviško 3.300 m visoko južno steno himalajskega orjaka 8511 m visokega Lhotseja.

Odpravo „Lhotse 81“ vodi izkušeni veteran Himalaje Aleš Kunaver, plezalno ekipo pa sestavlja 21 alpinistov. Nadalje so v odpravi tudi zdravnik dr. Matija Horvat, radio-amater Janez Majdič, ki bo skrbel za direktno radijsko zvezo med baznim taboriščem in Ljubljano in kuhar Ivo Skumavc. V odpravi sta zastopana tudi tisk in TV.

Cilj, ki so si ga zadali jugoslovanski alpinisti je težek in poln nevarnosti. Želimo jim da bi se zdravi vrnili domov. Himalajska odprava bo ostala na poti dva in pol meseca.

Vsaka odprava je povezana z visokimi stroški. 8. alpinistična jugoslovanska odprava na Lhotse bo stala 4,3 milijona dinarjev. Naj še povemo, da je Lhotse četrta najvišja gora na svetu. Alpinistom želimo predvsem srečno vrnitev.

Lovski pevski zbor Železna Kapla



Posnetek je z vsakoletne razstave lovskih trofej, ki je tudi letos bila meseca februarja v hotelu Obir v Železni Kapli. To lovsko zborovanje redno oblepuje s svojimi pesmimi Lovski pevski zbor Železna Kapla, pod vodstvom Vladimirja Prušnika.



OKRAJNA PISARNA PLIBERK
posljuje
vsak torek od 9. do 12. ure
V pisarni bo:
31. 3. 1981
Marjan Pečnik

Turistični sejem v Welsu

Turistični sejem v Welsu bo odprt od 4. do 12. aprila in bo letos še posebno zanimiv, ker bo na tem sejmu zastopanih kar šest dežel delovne skupine „Alpe-Jadran“. V delovni skupini „Alpe-Jadran“ namreč sodeluje skupno devet dežel iz štirih držav.

Interese letoviščarjev bodo na sejmu zastopale turistične eksponirane Slovenije, Hrvaške, Furlanije-Juljske Benečije, Benečije (z Benetkami), Bavarska in nekatere avstrijske zvezne dežele.

Letos bo prvič na sejmu v Welsu zastopana tudi Južna Tirolska. Obiskovalci turističnega sejma v Welsu bodo imeli lepo priložnost spoznati turistične ponudbe zlasti teh dežel, ki so vključene v zgoraj omenjeno delovno skupino. Za Avstrijca sta še vedno tradicionalno turistično najbolj interesantni državi Italija in Jugoslavija, in to bosta po vsej verjetnosti tudi ostali.

Do sedaj sta bila glavna akterja turističnega sejma v Welsu Zvezna zbornica in sekcija „Tujski promet“, sedaj pa se jima vedno močneje pridružujejo s sodelovanjem turistične ustanove z njihovim reklamnim aparatom. Na turističnem sejmu v Welsu je najlepša priložnost dobiti vpogled v bogato in pestro paletto turističnih krajev, zlasti območja Alpe-Jadran, zato obisk tega sejma toplo priporočamo.

In ker v turizmu igra pomembno vlogo gastronomija — dobra kuhinja, je seveda razumljivo, da morajo priti na svoj račun tudi mesarji in peki. Slednji bodo demonstrirali delo v pekarni; mesarji pa tekmovanje v pripravljanju hladnih plošč. To tekmovanje bo v mednarodnem in domačem merilu.

Za mesno obrt ima turistični sejem v Welsu še poseben pomen, saj bodo obiskovalci in seveda tudi mesarji tako dobili vpogled v dosežke mesne proizvodnje, kar bo razumljivo v veliko korist gastronomiji in turizmu.

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

Planica - Kogler osvojil svetovni pokal

ZAHOMČAN WALLNER ODLIČNI 7. NA SVETOVNI LEŠTAVICI

Veliki zmagovalec „planiške kriminalke“ — kot so imenovali finalno tekmo za svetovni pokal v smučarskih skokih minuli vikend v Planici — je bil Avstrijec Armin Kogler, skakalec, ki je že vso skakalno sezono dokazoval svoje izredne skakalne sposobnosti. Čeprav je v Planici osvojil le 13. (na 70-metrski skakalnici) oz. 2. mesto (na 90-metrski skakalnici), mu je to drugo mesto zadostovalo, da je s komaj štirimi točkami naskoka pred svojim velikim konkurentom Norvežanom Rogerjem Ruudom osvojil svetovni pokal.

Odločitev o zmagovalcu tega pokala je letos padla dobesedno z zadnjim skokom v Planici, ki je bil hkrati tudi zadnji skok letošnje skakalne sezone. Prvotno so pričakovali odločitev v spopadu med Koglerjem in Ruudom že za soboto, vendar sta na manjši skakalnici oba odgovadala in nobeden od obeh ni osvojil novih točk. V soboto je zmagal Finec Jari Puikkonen pred Kanadčanom Bulaom in Zitzmannom (NDR). Belijačan Alfred Groyer je zasedel četrto mesto, Zahomčan Hanzi Wallner pa odlično šesto.

V nedeljskem krogu skokov na večji skakalnici pa se je že v poskusni seriji pokazalo, da je Kogler spet našel svojo formo. S 121 metri je skočil najdlje. Prvo uradno serijo so prekinili pri številki 37, ko je Finec Jari Puikkonen doskočil pri uradnih 135 metrih (dejansko jih je bilo še nekaj več) in je zaradi prevelikega pritiska padel in se hudo poškodoval. Že pred njim je Armin Kogler s 134m za dva

Sklenila je ponovno skrajšati zalet in še enkrat ponoviti prvo serijo skokov, ki pa naj bi bila tudi edina. Ta odločitev pa je pomenila



Koroški navijači

na eni strani, da so se dolžine skokov občutno zmanjšale, na drugi strani pa tudi, da bo odločitev o dobitniku svetovnega pokala do neke mere zaradi samo ene serije odvisna tudi od naključja. Medtem ko so gledalci v prekinjenih serijah videli nekaj lepih skokov preko sto metrov tj. do 119 m Huberta Neuperja, pa so zdaj doskakovali tam okoli 80 in 90 m. Kogler je ohranil živce in poletel na 102 metra, prehitel ga je edino še Norvežan Dag Holmen Jensen s 105 metri, ki je tako dobil konkurenco na 90-metrski skakalnici. Drugo mesto je Koglerju zadostovalo za zmago v svetovnem pokalu, vsako drugo razen prvega pa bi pomenilo izgubo te mednarodne trofeje. Zato so Norvežani, potem ko je Ruud s samo 80 m razočaral, z vso silo skušali izpodriniti Koglerja s tega drugega mesta. Nevaren pa mu

je postal edinole njegov rojak Groyer, ki je priletel na 101 m in tako osvojil tretje mesto.

Zahomčan Hanzi Wallner, ki je v soboto osvojil šesto mesto, v nedeljo ni bil razporežen, kljub temu pa je ohranil svoje odlično sedmo mesto v svetovnem pokalu, kar pomeni, da je tretji najboljši avstrijski skakalec v tej sezoni za Koglerjem in Neuperjem. S tem je tudi precej prispeval, da so Avstrijci tudi ekipno zasedli prvo mesto



Kogler zmagovalec svetovnega pokala

metra preskočil dosedanji rekord, po hudem padcu Puikkonena pa so prvo serijo takoj prekinili in skrajšali zalet, ki so ga po poskusni seriji kar preveč podaljšali. Toda tudi ponovljena serijo so prekinili, ko je Kogler kljub skrajšane-



Kogler med poletom (136 metrov)

mu zaletu poletel na 136 m pri tem pa se je moral z rokami dotakniti snega. Tokrat je žirija z radikalnim posegom skušala rešiti konkurenco, priganjal jo je tako čas kot tudi razmere na skakalnici, ki so se zaradi občasnega vetra slabšale.

pred Norvežani. Pred Groyerjem, ki je šele v Planici s četrtem in tretjim mestom dohitel svojo bivšo formo, je Wallner najbolj stanoviten koroški skakalec te sezone.

SMUČARSKI SKOKI
V TOBLACHU / DOBBIACO

V južnotirolskem kraju Toblach/Dobbiaco deluje športno društvo, ki vabi na svoje športne prireditve med drugim tudi člane Športnega društva Zahomec. Začetek marca so skakalci iz Ziljske doline sodelovali na tekmi na 50 m skakalnici in se odlično uvrstili. Pri mladincih je zmagal Wiegele Franci z 49 in 51 m (217,7 točke), 3. je bil Gabriel Pipp, 47 in 47 m (202,9 točke). 4. Mörtl Norbert 44,5 in 45 m (191,3 točke).

V skupini starejših mladincev pa se je član ŠD Zahomec Sigi Goddec uvrstil s 49 in 50 m (213,4 točke) na odlično drugo mesto.

SAK — ATUS BOROVLJE 0:7 (0:3)

Preteklo nedeljo je SAK imel na sporedu tekmo proti drugouvrščnemu ATUS-u Borovlje. Po dobri tekmi v Dobri vasi so vsi pričakovali, da bo SAK tudi proti borovljevskemu moštvu pozitivno presenetil. Toda prišlo je drugače. Borovljčani so od začetka imeli terensko premoč in tudi nekaj lepih priložnosti za gol. Nekaj časa pa je vratar Ahlin preprečil zadetke nasprotnika. V 15. minuti pa je po napaki obrambe nasprotnik povedel z 1:0, 2 minuti nato so Borovljčani iz prostega strela povišali na 2:0, 5 minut pozneje pa celo na 3:0. Tako je bila tekma v glavnem že po 2 minutah odločena. Upanje slovenskih nogometašev na preobrat je bilo zrušeno. Ta rezultat so igralci SAK-a „držali“ do polčasa.

Tik pred polčasom je Gregorič Stanko zamenjal Kreuza. V drugem polčasu je SAK igral malo boljše in se branil z vsemi močmi. V 55 minuti pa je SAK zadel hud udarec, kajti vratar Ahlin je bil močno poškodovan in bo najbrž izpadel za več tekem. 3 minute po poškodbi Ahlina je sodnik zaradi hudega prekrška izključil Velika, tako da je SAK moral nadaljevati z 10 igralci in rezervnim vratarjem Maljem. V drugem polčasu so Borovljčani iz protinapadov dali še 4 gole. V zgodovini SAK je to najvišji poraz. (MW)

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

V SOBOTO 28. MARCA 1981

SAK „pod 23“ — St. Paul „pod 23“ ob 15.00 uri
Igrišče: Žvabek

V NEDELJO 29. MARCA 1981

SAK - St. Paul ob 15.00 uri
Igrišče: ŽvabekDonau ml. — SAK ml. ob 15.45 uri
Igrišče: Donau (St. Ruprechter StraÙe)

Prisrčno vabljeni!

PRIREDITIVE

VIGREDNI KONCERT
OD KLASIKE DO NARODNE PESMI

- ▶ v soboto 4. aprila 1981 ob 19.30 uri v farni dvorani v Žvabeku. Prireditelj: KPD Žvabek
- ▶ v nedeljo 5. aprila 1981 ob 10.30 uri (po maši) v farni dvorani v Sentlipžu. Prireditelj: mladinci Sentlipža

Nastopajo: mešani in moški zbor Kluba slovenskih študentov iz Gradca, Danko Jukič, Mario Nardelli [kitarar] — v Sentlipžu tudi pevsko-instrumentalna skupina Sentlipš; v Žvabeku pa še moški suški zbor in pevsko-instrumentalna skupina Žvabek.

KONCERT

- ▶ v nedeljo 29. marca 1981 ob 15.00 uri v kulturnem domu v Bistrici na Zilji — Prireditelj: SPD „Zila“ Bistrica na Zilji
- ▶ v nedeljo 29. marca 1981 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu — Prireditelj: SPD „Bilka“ Bilčovs

Nastopajo: mešani pevski zbor SPD „Danica“, trio „Korotan“ s pevci in instrumentalni duo Polzer

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo v Sentjanžu vabi na predavanje dr. Antona Feiniga

HIŠNA IN LEDINSKA IMENA
PODSINJE VASI IN OKOLICE

v soboto 28. marca 1981 ob 20. uri v gostilni pri Gasperju v Podsinji vasi.

Igra VEST

v nedeljo 29. marca 1981 ob 14.30 uri v farni dvorani v Selah. Nastopa igralška skupina KPD Šmihel. Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah.

Komedijs

„SPIEL IM SCHLOSS
v madžarskem jeziku

v nedeljo 5. aprila 1981 ob 19.30 uri v Akademietheaturu na Dunaju.

Gostuje: „Novosadsko pozorište — Ujvideki színház“

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu vabi na igro

TUJE DETE

v petek 27. marca 1981 ob 20. uri v farni dvorani v Šentjakobu v Rožu. Igrajo domači igralci.

PRODAJA V SILI

▶ Avto BMW 316, nov model s posebno opremo, star en mesec, nova cena 160.000 šillingov prodam za 30.000 šillingov ceneje.

▶ Pravi orientalski tepih (Gebsteppich), klasični vzorec, 90.000 vozlov na kvadratni meter, velikost 200 x 300 cm prodam za polovično ceno.

Informacije tel. (0 42 22) 32 5 50

Menjava denarja

Stanje v četrtek 26. marca 1981

Za 100 din dobite	40.00 šil.
Za 100 din plačate	45.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.36 šil.
Za 100 lir plačate	1.45 šil.
Za 100 mark dobite	698.50 šil.
Za 100 mark plačate	714.80 šil.

Opozarjamo vse ljubitelje slovenske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO
IZPOSODITE KNJIGE

v Slovenski študijski knjižnici. SSK ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega žolskega društva, Tarviser StraÙe 16, tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

SSK dobiva nekako od l. 1974/75 ves obvezni izvod SRS. Poleg tega zbiramo tudi t. i. avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim skupinam ter poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi Vas nekatero zanimalo.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!
Slovenska študijska knjižnica
Tarviser StraÙe 16
9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH
NOVOSTI SLOVENSKE
ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

- TRATNIK V.: DANES JAZ JUTRI TI, zanimiva pripoved o štirinajstletnem Hribarjevem Rajku iz časa druge svetovne vojne, 243 str.
- TOMIZZA F.: BOLJŠE ŽIVLJENJE, roman opisuje istrsko zemljo in istrskega človeka, 420 str.
- AVČIN F.: KJER TIŠINA SEPE- TA, opis lepot slov. pokrajine, ki jih je avtor doživljal tudi kot partizan med vojno, 587 str., ilustr.
- LYSEBETH A. V.: UČIM SE JOGE! priročnik, 338 str., ilustr.
- BENESCHKE K.: UGANKE PRETEKLOSTI, najbolj razburljivi in zanimivi dogodki in rezultati arheoloških odkritij, 235 str., ilustr.

KNJIGE ZA NAJMLAJŠE

- JURCA B.: MARIJANKA VSEZNALKA, slikanica
- KOVIČ K.: KRIŽEMKRAŽ, pesmice za otroke, slikanica
- WINKLER V.: MUCKA LIZUNKA, zgodba o malem Janezku in mucki, slikanica

Navedene knjige lahko dobite oz. naročite tudi v knjigarni „NAŠA KNJIGA“
Celovec, Pavličeva 5-7

OBVESTILO POKOJNINSKE
ZAVAROVALNICE
ZA DELAVCE

Pokojninska zavarovalnica za delavce bo imela v mesečno aprilu uradne ure v sledečih krajih:

- Šmohor 300, v občinski hiši 6. aprila od 8. do 12. ure
- Labot 65, v občinski hiši 17. aprila, od 8. do 12. ure
- Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1 Delavska zbornica 14. aprila, od 8. do 12. ure 28. aprila, od 8. do 12. ure
- Velikovec, Hauptplatz 2 1. aprila, od 8. do 12. ure

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo: 9020 Celovec, Celovec/Klagenfurt, Gosometergasse 10, telefon 84 9 24, telex 42086; uprava: 9020 Celovec/Klagenfurt, Gosometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje